

TEKI ŹRÓDŁOWE

Rzeczywistość Zagłębia Miedziowego
w dalekopisach, lipiec 1980–grudzień 1981

Teki źródłowe

Muzeum Historyczne w Lubinie

Rzeczywistość Zagłębia Miedziowego w dalekopisach, lipiec 1980–grudzień 1981

Prezentujemy Państwu teleksy, jakie wysyłano z Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Legnicy (KW PZPR) do Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (KC PZPR). Opieramy się na zachowanych materiałach zdeponowanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu, Odział Legnica (AP Legnica). Numeracja wskazuje, iż nie wszystkie teleksy się zachowały. Podczas prac edytorskich ujednoliciliśmy pisownię, w tym znaki interpunkcyjne. Aparat naukowy służy do dalszych prac poznawczych związanych z życiem codziennym w Zagłębiu Miedziowym, a także ma za zadanie ułatwiać odbiór dokumentu.

1981, styczeń 24 Teleks nr 47

*AP Legnica, KW PZPR, sygn. 747
maszynopis*

W województwie legnickim na 824 zakłady i instytucje nie podjęło pracy 26 (tj. 4,36%), częściowo pracowały załogi 88 jednostek (tj. 10,67%). Liczba zakładów, które nie pracowały w całości uległa o 4 zmniejszeniu – w stosunku do podanej poprzednio informacji ze względu na późniejsze rozpoczęcie pracy (wynikało ono między innymi z zakłóceń komunikacyjnych i prowadzonych rozmów). W 35 zakładach manifestowano swoje poparcie bez przerywania pracy (oflagowanie, opaski).

Na 145 248 osób zatrudnionych w systemie jednozmianowym oraz na I i II zmianie nie podjęło pracy ok. 38 618 osób (tj. 26,6%). Ogółem w województwie legnickim nie pracowało ok. 1663 członków i kandydatów PZPR. W 98 zakładach pracownicy korzystali z ustawowo wolnego dnia pracy (tj. 20 788 osób 12,52%).

Z wstępnych danych szacunkowo wynika, że straty wyniosą ok. 61 294 tys. złotych. Złoży się to na m.in. niewyprodukowanie 350 ton walcówki miedzianej, 507 ton kurcząt, 7 ton pasztetu drobiowego, 200 tys. szt. jaj kurzych, 317 odzieży skórzanej, 8 izb mieszkalnych i 10 tys. śrub aluminiowych.

W dniu dzisiejszym w Legnicy nie pracowało m.in. w następujących zakładach i instytucjach – ZPO „Elpo”, Wrocławskich Zakładach Wyborów Papierowych, Zakładach Przemysłu Owocowo-Warzywnego, Spółdzielni „Stilon”, Zakładzie Prefabrykacji Elementów Budownictwa Przemysłowego, Spółdzielni „Budomont”, „Herbapolu”, Oddziale Remontowo-Budowlanym Lasów Państwowych, Rejonowym Przedsiębiorstwie Melioracyjnym, PGKiM, Legnickiej Spółdzielni Mieszkaniowej, Zamiejscowym Wydziale Dochodów Państwowych.

W Jaworze nie pracowano w 3 zakładach (Spółdzielnia „Pionier”, Okręgowy Zakład Transportu i Maszyn Drogowych, WPHW), w Lubinie – „Energopol”, w Złotoryi – Zakład Doskonalenia Zawodowego, w Ścinawie – „Pollena” oraz w Prochowicach Zakład Drobiarski. Na terenie gmin nie podjęto pracy w Zakładzie Prefabrykatów Szczytniki (gmina Kunice) i Lubińskim Przedsiębiorstwie Budownictwa Przemysłowego Zakład w Rokitkach (gmina Chojnów).

Wśród zakładów i instytucji w Legnicy, gdzie do pracy przystąpiła część załóg należą m.in.: Huta Miedzi „Legnica”, Zakłady Mechaniczne „Legmet”, Dyrekcja Rejonowa Kolei Państwowych, Przedsiębiorstwo Robót Instalacyjno-Montażowych Budownictwa Ogólnego, Zakład Budownictwa Ogólnego, Spółdzielnia „Odzież”, „Lefana”, PZU oraz Wojewódzki Rejon Sąd. Częściowo pracowały również służby komunalne (gazownictwo, wodociągi, energetyka, transport i komunikacja).

Wśród zakładów i instytucji w Lubinie częściowo pracowały m.in. następujące zakłady i instytucje: PBKR Lubin i Częstochowa, ZG „Lubin”, Zakład Robót Górniczych (dotyczy pracowników powierzchni), Zakład Transportu KGHM, Zakład Remontowo-Montażowy, Zakład Doświadczalny „Cuprum”, ZPO „Elpo”. Do pracy stawiała się tylko część załogi ZOZ Lubin i Górniczo-Hutniczego Specjalistycznego ZOZ, Sądu Rejonowego oraz PKS, WPHW i Rejonu Energetycznego.

W Jaworze, gdzie pracowano częściowo znajdują się: Zakłady Kuziennicze i Maszyn Rolniczych, Fabryka Wyrobów Metalowych, Spółdzielnia „Inprodus”, „Mechaniczne Zakłady Produkcyjne WZSR, Filia „Diory”, WSS „Społem” oraz „Moda Dolnośląska”.

W Chojnowie stawiała się do pracy część załóg następujących zakładów: „Dolpakart”, „Dolzamet”, „Renifer”, Spółdzielnia „Hosmet” i Wytwórnia Win; w Głogowie – „Famaby” i Głogowskiego Przedsiębiorstwo Budowlanego; w Chocianowie – Fabryki Automatów Tokarskich i Spółdzielni „Las”. Ponadto częściowo pracowano w następujących zakładach: Bezwlewkowa Walcownia Miedzi „Orsk”, Odlewania Żeliwa w Gromadce, Zakłady Urządzeń Górniczych „Lena ZG „Konrad” (pracownicy warsztatów), „Renifer” w Prochowicach Rejon Eksploatacji Kruszywa Wilków, Spółdzielnie Transportu Wiejskiego w Złotoryi i Lubinie oraz POM-y w Lubinie i Złotoryi O/Chojnów. W gminie Krotoszyce nie zgłosiła się do pracy część załogi dwóch gospodarstw PGR, a w gminie Męcinka – administracja Gminnej Spółdzielni.

W godzinach porannych w zakładach obserwowano liczne dyskusje w związku ze sprzecznymi komunikatami „Solidarności” i dyrekcji jednostek w sprawie pracy w dniu dzisiejszym. Wiele osób było zdezorientowanych i niezdecydowanych. Dość często po przeprowadzonych rozmowach przystąpiono do pracy, o czym świadczy mniejsza ilość jednostek nie pracujących w stosunku do danych zawartych we wcześniejszej informacji przesłanej do KC.

Na podkreślenie zasługuje stosunek do pracy niektórych osób zatrudnionych w administracji jednostek oraz w sądownictwie. Nie stawiała się do pracy administracja jednostek oraz w sądownictwie. Nie stawiała się do pracy administracja PKS Oddziału VI Głogów (załoga pracowała), administracja GS Męcinka oraz część pracowników Sądu Wojewódzkiego w Legnicy oraz sądów rejonowych w Legnicy i Lubinie.

W województwie legnickim obserwuje się zróżnicowany stosunek działaczy NSSZ „Solidarność” do pracy w soboty. Jest wiele zakładów, gdzie dość dobrze układa się współpraca z kierownictwem polityczno-gospodarczym, a do problemu wolnych sobót podchodzi się z pewnym zrozumieniem. Obok tych pozytywnych postaw notuje się

również niepokojące zjawiska. W Zakładach Kuzienniczych i Maszyn Rolniczych w Jaworze – mimo wcześniejszych uzgodnień dyrekcji i „Solidarności”, że 24 bm. Jest dniem pracy – „Solidarność” zmieniła dzisiaj decyzję, wywieszono odręcznie wykonane plakaty, co wywołało duże zamieszanie i konsternację załogi. Ponadto działacze „Solidarności” prowadzili spory i rozmowy nakłaniające do nieprzystąpienia do pracy. W godzinach późniejszych okazało się, że kierownictwo „Solidarności” stawiało się do pracy, by „zaliczyć dniówkę”, co wywołało ogromne oburzenie tych, którzy nie pracowali. Były również komentarze, że „Solidarność” i tak wywalczy dla nich zapłatę. Rozmowy takie prowadzono również w ZM „Legmet” w Legnicy. W Oddziale PKS Lubin członkowie „Solidarności” chodzili po pomieszczeniach biurowych administracji i słownie obrażali tych, którzy przyszedli do pracy. W zakładzie Transportu KGHM nie przyszedł do pracy cały rząd NSZZ „Solidarność”. Pracownicy ZOZ Głogów oznajmili, iż w dniu dzisiejszym pracują społecznie, natomiast w ZPDz „Milana” w Głogowie całodzienne wynagrodzenia załoga przeznacza na zakupienie odzieży dla dzieci z domów dziecka.

W prochowickim „Reniferze” – w związku z koniecznością wykonania tzw. zamówienia informacyjnego dla kontrahenta francuskiego – 50 osób podejmuje pracę w nocy, nie podpisując listy, bez roszczeń do wynagrodzenia. Całą dobę pracować będzie Zakład Utylizacyjny w Osetnicy, ze względu na dużą ilość surowca. Na 56 zatrudnionych w CPN Prochowice 29 członków „Solidarności” nie podpisało listy obecności. W niektórych zakładach notuje się wypowiedzi, że „legnicka Solidarność jest zbyt ugodowa, natomiast wrocławska bardziej radykalna, dlatego powinniśmy przejść pod Wrocław”.

W Banku Gospodarki Żywnościowej w Polkowicach 5 osób spośród 23 członków „Solidarności” (cała załoga) wystąpiło dzisiaj z tego związku na znak protestu przeciwko nieprzemyślanym działaczom NSZZ.

W dniu dzisiejszym dość szeroko kolportowane są ulotki o różnej treści. Na przykład w Jaworze były ulotki MKZ Legnica nawołujące do niepodjęcia pracy w dniu dzisiejszym. W mieście i gminie Chojnów oraz w Gminie Męcinka rozplakatowano i rozrzucano przed sklepami ulotki (wydrukowane prawdopodobnie w Gdańsku i podpisane przez Wałęsę) nawołujące rolników do tworzenia „Solidarności wiejskiej”. Krążą również ulotki kolportowane przez Wrocław, w których mówi się o represjach wobec pracujących w dniu 10 bm. Zawierają one także żądania uwolnienia więźniów politycznych.

Z otrzymanej informacji wynika, że MKZ NSZZ „Solidarność” Legnica przekazał informację do Gdańska, iż na terenie województwa legnickiego nie pracuje 90% zakładów i 95% ogółu zatrudnionych. Nie wymieniono jednak nazw zakładów i jednostek.

Działania prowadzone w ostatnim okresie przez aktyw polityczny miały na celu zabezpieczenie jak najwyższej frekwencji załóg. Prowadzone były rozmowy wyjaśniające i agitujące. Problemy te dyskutowane były również na zebraniach partyjnych i naradach sekretarzy OOP/POP. Wykorzystano również radiowęzły zakładowe. O skuteczności tych działań świadczy fakt, iż stosunkowo niewielu pracowników w województwie legnickim nie podjęło pracy w dniu dzisiejszym.

Problem wolnych sobót oraz obecna sytuacja w kraju wywołuje szereg dyskusji. Padają stwierdzenia, że „ludzie są zmęczeni i boją się o przyszłość Polski”. Ponownie zaczęły pojawiać się obawy przed groźbą interwencji wojsk z zewnątrz, a szczególnie radzieckich. Szeroko komentuje się i daje wiarygodność przekazywanym przez Wolną Europę, że „rząd swoim uporem, powolnym działaniem i nie informowaniem społeczeństwa o sytuacji w kraju chce doprowadzić do stanu wyjątkowego, kiedy rządzić będzie wojsko i PZPR, a pozostałe partie oraz związki nie będą miały żadnego głosu. Dość powszechnie wyrażana jest opinia, że podstawą niepokojów społecznych jest obawa o to, że rząd hamuje realizację podpisanej umowy społecznej, a w związku z tym należy wesprzeć „Solidarność”, by „naciśnięty” rząd wykonywał to, do czego się zobowiązał. Notuje się stwierdzenia: „dół chce odnowy, a góra się wycofuje”, „kiedy będzie ustawa o związkach zawodowych i cenzurze”, „dlatego nie udostępnia się «Solidarności» środków masowego przekazu, a szczególnie telewizji, dlaczego tych spraw nie wyjaśni się na forum publicznym”.

Opinia społeczna jest zaniepokojona brakiem decyzji i brakiem informacji w sprawie systemu reglamentacji niektórych artykułów żywnościowych.

W dalszym ciągu aktyw województwa wnioskuje pod adresem władz centralnych, by rząd podjął konkretnie i skuteczne działania oraz ukazał z całą konsekwencją jak realizowane są umowy społeczne. Należy jak najszybciej wyjaśnić jaki jest stan ich realizacji oraz ukazać co i dlaczego nie jest wykonane oraz co się zamierza robić na rzecz realizacji pozostałych punktów umów. Towarzysze na naradach i zebraniach partyjnych – szczególnie w ostatnim okresie – dość często wyrażają przekonanie, że uwagi i propozycje kierowane do Komitetu Centralnego nie znajdują odzwierciedlenia w podejmowanych decyzjach na szczeblu centralnym.

W dniu dzisiejszym zanotowano również następujące komentarze: „dlatego partia zajmuje się liczeniem frekwencji, a nie robi tego administracja, przecież faktyczną przyczynę nieobecności 24 bm. można z całą pewnością ustalić w poniedziałek”.

Dzisiaj w nocy w Zakładach Metalurgicznych Przemków przecięto kabel zasilania energetycznego (zakład nie pracuje ze względu na brak surowca, pracę podejmie się

w dniu 31 bm.). Sprawę bada KW MO. Poza tym nie zanotowano wydarzeń o charakterze incydentalnym.

Komitet Wojewódzki PZPR w Legnicy wnioskuje pod adresem Wydziału Organizacyjnego KC, by rozważyć możliwość ustalenia w przyszłości bardziej realnych terminów przekazywania informacji z terenu. Pozwoli to na wyeliminowanie pośpiechu i nerwowości w działaniu, a także wpłynie korzystanie na rzetelność informacji przekazywanych przez komitety wojewódzkie.

Sekretarz KW PZPR
Eugeniusz Barczyński

Muzeum Historyczne w Lubinie

Seria wydawnicza:
Teki Źródłowe Muzeum Historycznego w Lubinie

Tom I
Rzeczywistość Zagłębia Miedziowego w dalekopisach, lipiec 1980–grudzień 1981

Wstęp, wybór i opracowanie
Marek Zawadka

Opracowanie graficzne
Jacek Świerad

Skład i łamanie
Ewa Danilewicz

Publikacja w ramach projektu: „Karnawał wolności”, czy walka o szacunek i godność. Zagłębie Miedziowe w okresie „pierwszej Solidarności”, pod redakcją Marka Zawadki

© Copyright by Muzeum Historyczne w Lubinie
Lubin 2021–2023